

- Західна Німеччина ратифікувала міжнародний договір про свободу збіства, ухвалений більшістю країн тогочасного Об'єднаного Націй.
- Триєстські демонстрації проти комунізму, що Югославія мала б віддати якесь привилей в області порту коштуватимуться до закінчення «триєстської проблеми».
- Туїзія дістала нового прем'єра, тим разом француза, бо тепер можна було знайти туїзця, який хотів би перебрати цей пост.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA: SUBSCRIPTION RATES:
 На рік \$10.00 One year \$10.00
 На пів року 5.25 Six months 5.25
 На три місяці 2.75 Three months 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОСЯГНЕННЯ АЙЗЕНГАВЕРА

В перших днях листопада американський народ матиме нагоду сказати своє слово про республіканську адміністрацію, яка прийшла до влади по 20 роках демократичного правління. При останніх президентських виборах завоювала, як відомо, не так Республіканська партія, як "свобода" кандидата, генерала Давида Айзенгавера, славного воєнного переможця. Хоч і тоді вирішили сумніви, чи ця військова людина дасть собі раду з Конгресом, а тим самим з цілою низкою внутрішніх та зовнішніх проблем, щодо яких ініціатива належить до виконавчої влади, а рішення до законодавчої, себто до Конгресу.

Як почав радити 83-й Конгрес, почався теж "іспит зрілості" для президента Айзенгавера та його адміністрації. Минули місяці за місяцями, минув рік. Виглядало, що Айзенгавер, як багато інших президентів, не дасть собі ради ні з Конгресом, ні з своєю партією. Мовляв, задовго республіканці не були при владі, щоб вміли правити. Відношення до самого Айзенгавера було одначе похвальне. Казали, що треба дати цій військовій людині нагоду навчитися, як керувати адміністративним апаратом. Вкінці прийшов кінець науці і то якраз тепер, коли 83-й Конгрес докінчує свою працю.

За кілька тижнів сенатори та конгресмени розділяться на вакації й стануть у своїх округах перед виборцями, щоб скласти звіт за свої діяльності. Демократи будуть здебільшого критикувати республіканську адміністрацію за те, чого вона не зробила, або але зробила, щоб таким чином дістати при нових виборах демократичну більшість у Конгресі. Знов республіканцям треба дати доказ їхньої політичної зрілості успіхами їхньої адміністрації. Спершу випадало заговорити про президентів Айзенгаверів. Це він зробив в час останньої конференції з пресою. Його слово було виявом повного вдвоєння з того, що сталося останніми днями, в Конгресі, який полагодив уже 6 з 11 найважливіших справ, пропозицій адміністрації. Президент думає, що тимчасово можна "гордитися" та що якраз вони, а не що інше, будуть рішати при виборах восени, так, як він це запевняв данише. Це є теж відповідь тим, які твердили, що рішальним у виборах буде боротьба республіканської адміністрації з комуністичною загрозою та інфляцією.

Закінчення війни в Кореї, що його беруть республіканці на свій рахунок, сплило дещо цієї промислової розмахи, що спірає головню на зброєнні. Це знов спричинило малу депресію, наслідком якої почало збільшуватися безробіття. Як знаємо, це триває уже цілий рік. Але в цьому місяці безробіття уже зменшилося. Те, що вдалося цю депресію скоро скомпанувати і довести в промислі до стабільності, є, без сумніву, успіхом. Ще рік тому мало хто вірив, щоб це могло вдатися в такому короткому часі. Друга важлива проблема, яка була наладана, це прийняття Конгресом принципу гнучкості, а не твердості в допомозі вдержування паритетності цін на фермерські продукти. Це одна з найскладніших проблем. Нерозумне її вирішення може захитати ціле господарство країни. З одного боку треба рятувати фермерів, а з другого не обтяжувати населення додатковими податками та надто високими цінами на фермерські продукти. Як це виглядає у практиці, пізнали найкраще по тим, що держава має тепер на складі 450,000,000 фунтів масла і не знає, що з ним робити, а цей запас збільшується з кожним днем. В 1954 році буде ще й 6 мільйонів фунтів більше молока, як його можна зжукати. Подібне є з пшеницею. Прямо нема місця, де цю надлишкову примістити. Тепер продано Англії масло по ціні 41 цент за фунт, себто на 27 центів вище від ціни, яку уряд платить за фунт масла фермерам. Тому саме пологоту цієї проблеми, яка не ліквідує допомоги фермерам, а одночасно не доводить теж і до економічної катастрофи, треба вважати не абстрактним успіхом. Законопроекти в справі податкових полегшень, спорудження 35,000 будівель для публічного життє, поширення соціального забезпечення на дальших 10 мільйонів осіб, чи остаточна згода Конгресу на будову Водного Шляху св. Лаврентія — це теж позитиви, які президент Айзенгавер може зарахувати до свого рекорду. Вправді не полагоджено законопроектів про підвину роботу і ревізію робітничого закону Тефт-Гартлі, але з тим не було спішно ні демократам, ні республіканцям.

„Невдячний матеріал“

Протинамериканська театральна вистава українських підсвідомостей авторів В. Собка і Б. Балабана „Сто мільйонів“ зазнала цілковитого провалу. В СССР тепер виробляється така традиція, що п'єси українських авторів спочатку показують в театрах Москви чи Ленінграду і лише коли дистантуть вони апробату „старшого брата“, тоді показують на українській сцені. Так було, наприклад, з комедією В. Мінки „Не називаючи прізвищ“, яка спочатку пішла на російській сцені, бо, з огляду на критику в ній совєтського суспільства, українські театри не відважувалися її виставляти. Лише коли п'єса Мінки не була заборонена на російській сцені, тоді її почали виставляти і українські театри. Також вперше на російській сцені появилася остання п'єса Юрія Яновського.

Але цього не трапилося з антиамериканським видовищем „Сто мільйонів“. На початку цього року відбулися в Ленінградському драматичному театрі. По декількох виставах п'єса була припинена, і вона не пішла в інших театрах СССР. Московський журнал „Театр“ (квітень, 1954) називав Собку і Балабана „невдячними матеріалами“, але не з огляду на його протинамериканське скеровання, а з огляду на непереконливість та примітивність. „Театр“ стверджує, що „всі намагаються артистів якоюсь вигадкою поводити й переживання своїх героїв виявляти в більшості випадків безнадійним“.

Артисти робили все, що було в їхніх силах, щоб „глядач повірив у щирість і глибину переживань“ діючих осіб п'єси, але — вистава провалася.

„Сто мільйонів“ — це та сума, яку асигнував 1951 року Конгрес ЗДА на допомогу протинамериканським рухам. За варіантом п'єси, 50 тисяч з цієї суми дістас інженер Марек Штібнер. Своєю часу він сидів у німецькому концтаборі, потім потрапив в американський. Тут його вербує для шпигунської діяльності американська розвідка і посилає в Прагу, щоб викрасти якесь таємне документи у професора Карела Кратова. Прибувши туди до Праги, інженер входить в довір'я родині Кратових. Але кінецькінцем органи державної безпеки, за допомогою Кратова і його дружини, викривають „американського шпигуна“.

Вистава „Сто мільйонів“ була задумана як важливий чинник ширшої Московсько-навісти до Америки. І коли б вона вдалася в Ленінграді, то пішла б у всіх театрах не лише СССР, але й „народних демократій“. Однак, не вважаючи на такі неспіхи, протинамериканська пропаганда працює далі з наполегливістю. Останнім часом ця пропаганда до брутальних антиамериканських ноток влітас політичну діяльність на заході еміграції східно-європейських народів, які тепер перебувають під комуністичним режимом. Москва вперто трактує їхню політичну діяльність не як са-

мостийний політичний фактор, а як знаряддя „американського імперіалізму“. Все, що роблять політичні емігранти східно-європейських народів на Заході — це диверсія, шпигунство, моральний розклад, заподанство, а не ідейна боротьба за визволення своїх народів.

Характеристичне ставлення проявляє Москва до українського і російського національних прапорів. Коли український прапор вона висміює, то російський „андріївський“ прапор трактує як святий. У найновіших історичних фільмах цей прапор

А. Бовк

До проблеми транслітерації

Два дописи на тему як нам слід переписувати українські слова англійськими буквами, що появилася у „Свободі“ п. р., вказують на те, що англійська транслітерація нашої абетки важлива і актуальна проблема для українського громадянства в цьому краю. Мабути, кожний із читачів погоджується з думками авторів дописів п. Я. Падюха та п. А. Турчина, що устаткування такої системи транслітерації необхідне та що примінення цієї системи хочби тільки до правопису українських прізвищ при виготовленні горожанських паперів нових іммігрантів може принести багато користі українській справі. Замість задержувати транскрипцію, що її нам накиннули займанці українських земель, маємо нагоду й тут підкреслити нашу національну виробничу а при тому і зробити правопис нацих прізвищ легшим до запису і вимови для американців чи англійців.

Автори згаданих дописів слушно звертаються до наших мовознавців та наших найкращих наукових установ на еміграції НТШ і ВУАН, щоб вони присягли увагу цій важливій справі та щоб із існуючих систем транслітерації синтезували таку, що найкраще відповідала би фону і звукам української мови.

Закінчимо цю уніормовану систему транслітерації буде виготовлена нашими науковими авторитетами, нам варто зацікавитися із системою транслітерації, що вже існують, та поглянути, в чому вони згодні, а які між ними розбіжності. Зокрема для тих осіб, що вже тепер стараються про горожанські папери і тим самим мусять вже тепер устаткувати американський правопис своїх прізвищ, цікаво і корисно буде ознайомитися із існуючими системами перепису української абетки прийнятими в англійському світі.

Авторитетним джерелом щодо цього питання є урядовий стилістичний підручник для публікації, що й видає Державна Друкарська Канцелярія. (U.S. Government Printing Office Style Manual; Washington 1945). У цьому посібнику, в досить обширному розділі про чужі мови подані дві такі прийняті систе-

мови як символ історичної Росії. На початку цього року в СССР відзнято п'ятьдесяті загибли російського кружляка „Варяг“. У багатьох часописах і журналах відзнято малюнки цього кружляка з „андріївським“ прапором. „Огоньок“ (7 лютого) писав: „Прапор корабля — андріївський прапор — і дотепер, як дорога реліквія, зберігається в Ленінграді, в Центральному воєнно-морському музеї“.

Прапор російського царату став у пригоді кремльським зграї, бо він допомагає адержувати в ізнцію народів, за те український прапор й не навісний, бо цей прапор — символ волі.

(ЛЛ)

Одна з них (п'є коротко означимо А) це транскрипція, що її вживав American Library Association, яку теж (хоч тут із деякими неспіввідповідностями) у книзі Ukraine and Its People проф. І. Мірчука.

Вище наведена частинна транскрипція згідна теж із проєктом англійської транскрипції, надрукованому д-р Я. Рудницьким в часописі Рідне Слово (за винятком букви в, що її він передає як w, та букви ц, що її передає як e).

Так отже ця проблема транскрипції зводиться практично до розбіжностей у переписі нецілих десятків будинок. Ось вони та їхні відповідники за різними системами, включаючи теж закінчення авторів:

В наведених транскрипціях не угадано деякі українські звуки, що не мають окремих букв, саме ж та б (перший з них м'який та в'ірний передаток англійської ж).

Варіанти тра в транскрипціїх співрих букв залишаються отже для наших наукових установ. Це може бути проблема більш складніва, ніж вона на перший погляд виглядає. Так отже можливо, що деякі букви як ось і або й вимагатимуть двох різних транскрипцій, залежно від їхнього положення у слові як-те тепер деякі автори стосують (напр. Kyiv аде Mykolajiv).

Реасумуючи, можемо ствердити такий стан проблеми транскрипції:

Щодо транскрипції около ¼ букви української абетки існує мовна одностійність між обома системами англійсько-американського світу як теж між вищесказаними англійськими виданнями. Ця частина абетки виключає букви ж, х, ц, ч, ш, щ, у, практиці сприяють найбільше труднощі в транскрипції.

Перепис залишку ¼ букви абетки вимагає устаткування, щоб усунути дотеперішні розбіжності. Скорі вирішення

Початкову освіту дистанційно в народній школі О.О. Васильяна у Дрогобичі, а середню там же, в польській гімназії, опісля в Стрию (від 2-ої до 5-ої класів), а вкінці в Академічній Гімназії у Львові.

Ще бувши учнем 1-ої класу гімназії написав свій перший віршик „Люби вітчину“. Цей вірш опублікував згодом у своїй газеті „Рідна Хата“, яку „видавав“ перейшовши до стрийської гімназії. Складав учтевро аркуш паперу й списував туди поезії з книжок, власні оповідання й переклади з німецьких, французьких та англійських письменників. Цей часпис мав навіть ілюстрації — їх робив сам „редактор-видавець“ при допомозі свого товариша, з яким сидів в одній лавці, пізнішого поважного професора й директора „Гната Мартинця. Мартинець засобиав свого приятеля різною лектурою, добуваючи книжки від свого шкільного товариша „Львівця“, з яким разом мешкав, Львівця мав стрийка, полковника 30-го австрійського полку, який мав велику бібліотеку. В цій бібліотеці була, як ме-

мох з різниці правопису між обома системами. Порівнявши обі системи можемо для практичного вжитку зробити такі висновки: Букви: а, б, г, д, з, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф передаються аналогічними буквами англійської абетки і щодо них нема жодних сумнівів. Буква в в обох системах передається через v, а не w, як це зустрічається в деяких виданнях українського походження.

Обидві транскрипції згідні у передачі таких типових українських букв:

ж передається як zh (система А вживає тут додатково лігатуру, щоб відрізнити від з) х передається як kh, ч як ts, ч як ch, ш як sh, щ як shch.

Ця згідна транскрипція перелічених букв вже закріпилася в багатьох англійських працях на українській темі. Так отже її зустрінете в книжках проф. К. Меньшига (Українська література, Україна 20-го століття, Україна під Совєтами), як теж (хоч тут із деякими неспіввідповідностями) у книзі Ukraine and Its People проф. І. Мірчука.

Вище наведена частинна транскрипція згідна теж із проєктом англійської транскрипції, надрукованому д-р Я. Рудницьким в часописі Рідне Слово (за винятком букви в, що її він передає як w, та букви ц, що її передає як e).

Так отже ця проблема транскрипції зводиться практично до розбіжностей у переписі нецілих десятків будинок. Ось вони та їхні відповідники за різними системами, включаючи теж закінчення авторів:

В наведених транскрипціях не угадано деякі українські звуки, що не мають окремих букв, саме ж та б (перший з них м'який та в'ірний передаток англійської ж).

Варіанти тра в транскрипціїх співрих букв залишаються отже для наших наукових установ. Це може бути проблема більш складніва, ніж вона на перший погляд виглядає. Так отже можливо, що деякі букви як ось і або й вимагатимуть двох різних транскрипцій, залежно від їхнього положення у слові як-те тепер деякі автори стосують (напр. Kyiv аде Mykolajiv).

Реасумуючи, можемо ствердити такий стан проблеми транскрипції:

Щодо транскрипції около ¼ букви української абетки існує мовна одностійність між обома системами англійсько-американського світу як теж між вищесказаними англійськими виданнями. Ця частина абетки виключає букви ж, х, ц, ч, ш, щ, у, практиці сприяють найбільше труднощі в транскрипції.

Перепис залишку ¼ букви абетки вимагає устаткування, щоб усунути дотеперішні розбіжності. Скорі вирішення

Політика ЗДА в очах німця

Кореспондент німецького тижневика „Ді Цайт“ у своїх політичних звітностях з Нью-Йорку пише так: „Суперечні погляди американської та англійської преси на Женевську конференцію вказують на загрозливе провалля, яке зарисовується між цими двома державами. Не малу роль грає при цьому питання торгівлі зі Сходом. Недовіра ЗДА, на прохання Англії, пішла на деякі уступки в ділянці торгівлі зі Сходом, хоч і не радо, бо війна в Кореї ще не закінчена. Американці, від часу червоної агресії в Індокитаї, розірвали майже цілковито свої торговельні зв'язки з червоним Китаєм. Але це було б зовсім нецільним, як рівночасно союзники ЗДА роблять щось протилежне.“

Дуже тяжко визначити різницю між товарами, які мають воєнні значення і які його не мають. Англії в обох минулих війнах старалася блокувати зупинити будь-яку торгівлю з Німеччиною. В 1940 р. Черчилль спротивився доставі споршкваного молока та медикаментів для французьких та бельгійських дітей, мотивуючи це тим, що коли ці країни дістануть згадану американську допомогу, тоді німці зможуть своє молоко та медикаменти зжукати в цілості для себе. Це вказує на непослідовність Англії, яка твердить, що торгівля з червоним Китаєм невинними товарами ніяк не скріплює китайського авторів:

Але якщо між демократичними народами хочемо потрібна сторожкість та готовність до жертв, то для цього потрібна динамічна політика оборони. І хоч не є парадоксальним, але закладення напруженого „положення“, що його на всі лади пропагують комуністи, є смертельною загрозою для вільного світу. Я знаю, каже автор, що такий погляд викликає обурення, але напруженість є тільки здоровною та природною реакцією на небезпеку. І не випадково комуністи всюди та постійно кричать про „мир“ і „мирне співжиття“, бо в такий спосіб їм вдалося обманити і самого Черчила. А нічого іншого, як ні, повинен знати, як тяжко було у війні „тримати на штурку“ вільні демократичні народи. В ході війни робити це багато тяжче, а вже зовсім неможливо у мирній атмосфері.

Без постійної свідомості загрози комунізму, не можна собі подумати єдності та готовості до жертв демократичних народів. Тому погляд Черчила, що з комуністами можна переговорювати так, як це водиться у вільному світі, і при цьому не втратити на власному престої, є зовсім хибним, а зокрема в очах американського народу. Належить вже до доброго тону говорити з „сарказмом про американський протикомуністичний похід. Але при цьому забувають, що в механізмі та традиції демократії лежить засада — творити для великих політичних рухів сильну моральну підґрунтя.

Якись демократичний уряд може зрушити свої маси до зусилля при допомозі почувань страху чи обурення. А що наші комуністичні вороги є далеко, то не потрібно апелювати до почувань страху, тільки до почувань обурення. Розуміється, не мало американців торгувало б з Совєтами та Китаєм, так, як вони це робили з Тітлером та Японією. Але вони не мають для цього відваги, бо американський народ пам'ятає як надто добре, що замість, але американські купці продавали японцям, дістала Америка зворотом, і то з відсотками, у Перл-Гарборі.

Щодо допомоги Європі після війни, то вона спирається в першу чергу на почування морального характеру. Вказує до „комуністичних злочинів та співучуття і симпатії до їх жертв грали при цьому головну роль. Це все вказує на те, що цілком хибним є зусилля Черчила в-

не інформув проф. Мартинця, вся тодішня німецька література й історія, а також майже всі французькі й англійські письменники в оригіналах або німецьких перекладах. Після смерті пана полковника бібліотека дісталася Львівцю. Це було невичерпне джерело, з якого Покійний поповнював свої літературні відомості, які згодом вважав, перетворюючи різні видання з дідової бібліотеки.

Не одну з тих книжок подарував Мартинець своєму товаришеві.

Одн лектура в великій мірі причинилася до опанування хлосцем німецької мови, а зараз була вона джерелом його літературної творчості. З неї малий Остап познайомився з цілим рядом визначних творів з прози й поезії — англійських — Вальтера Скота, Бульвера Лікенса, французьких — Золя, й Мопсана, російських — Пушкіна, Лермонтова й Тургенєва, якими страшенно захоплювався.

Ця знайомість поширилася й поглибилася в інших класах гімназії, а особливо в університеті.

Це є офіційна постава аме-риканського уряду. Загальна оцінка, а також Конгрес, у відношенні торгівлі Схід-Захід далеко більш критичні. Більшість громадян вважають, що вільний світ не повинен робити, будь-яких кон-цесій Совєтам та їх сателі-там, не одержуючи від них якихось політичних концесій. Одинокі, що ми маємо — так думають американці, — це наша висока продукція, а також техніка та від-повідні знаряддя. І при до-помозі цієї переваги, можемо ми освітлювати від комуністичного світу якісь концесії політич-ного характеру. Це є прин-цип переговорів на підставі сили. І як дімці не можуть забути про нечуваний терор за залізною заслоною, який пригнав в Західну Німеччину 10 мільйонів втікачів та насильно виселених, тим більше американці не забувають про це більше число тих, яких вони прийняли між се-бе і яких ботківщина ле-жить по той бік залізної за-слоны. Американці, з полі-тичних та моральних мотивів, не можуть відк погодитися з переслідуванням релігії. І ми, заявляють американці, уважаємо, що за винятком ар-ресії, є дла нас кожний засіб добрий, який веде до вільно-го життя повноволених наро-дів.

Але якщо між демократичними народами хочемо потрібна сторожкість та готовність до жертв, то для цього потрібна динамічна політика оборони. І хоч не є парадоксальним, але закладення напруженого „положення“, що його на всі лади пропагують комуністи, є смертельною загрозою для вільного світу. Я знаю, каже автор, що такий погляд викликає обурення, але напруженість є тільки здоровною та природною реакцією на небезпеку. І не випадково комуністи всюди та постійно кричать про „мир“ і „мирне співжиття“, бо в такий спосіб їм вдалося обманити і самого Черчила. А нічого іншого, як ні, повинен знати, як тяжко було у війні „тримати на штурку“ вільні демократичні народи. В ході війни робити це багато тяжче, а вже зовсім неможливо у мирній атмосфері.

Без постійної свідомості загрози комунізму, не можна собі подумати єдності та готовості до жертв демократичних народів. Тому погляд Черчила, що з комуністами можна переговорювати так, як це водиться у вільному світі, і при цьому не втратити на власному престої, є зовсім хибним, а зокрема в очах американського народу. Належить вже до доброго тону говорити з „сарказмом про американський протикомуністичний похід. Але при цьому забувають, що в механізмі та традиції демократії лежить засада — творити для великих політичних рухів сильну моральну підґрунтя.

Якись демократичний уряд може зрушити свої маси до зусилля при допомозі почувань страху чи обурення. А що наші комуністичні вороги є далеко, то не потрібно апелювати до почувань страху, тільки до почувань обурення. Розуміється, не мало американців торгувало б з Совєтами та Китаєм, так, як вони це робили з Тітлером та Японією. Але вони не мають для цього відваги, бо американський народ пам'ятає як надто добре, що замість, але американські купці продавали японцям, дістала Америка зворотом, і то з відсотками, у Перл-Гарборі.

Щодо допомоги Європі після війни, то вона спирається в першу чергу на почування морального характеру. Вказує до „комуністичних злочинів та співучуття і симпатії до їх жертв грали при цьому головну роль. Це все вказує на те, що цілком хибним є зусилля Черчила в-

не інформув проф. Мартинця, вся тодішня німецька література й історія, а також майже всі французькі й англійські письменники в оригіналах або німецьких перекладах. Після смерті пана полковника бібліотека дісталася Львівцю. Це було невичерпне джерело, з якого Покійний поповнював свої літературні відомості, які згодом вважав, перетворюючи різні видання з дідової бібліотеки.

Не одну з тих книжок подарував Мартинець своєму товаришеві.

Одн лектура в великій мірі причинилася до опанування хлосцем німецької мови, а зараз була вона джерелом його літературної творчості. З неї малий Остап познайомився з цілим рядом визначних творів з прози й поезії — англійських — Вальтера Скота, Бульвера Лікенса, французьких — Золя, й Мопсана, російських — Пушкіна, Лермонтова й Тургенєва, якими страшенно захоплювався.

Ця знайомість поширилася й поглибилася в інших класах гімназії, а особливо в університеті.

Скінчивши гімназію, вступив Покійний на віденський університет на відділ германістики й літературознавства, де й по скінченні одержав ступінь доктора на основі дисертації про драму Вернера „Кройц-а-нд-дер-Остее“. Але ще перед докторатурою дістав посаду учителя німецької мови й класичної філософії в тій самій Академічній Гімназії, в якій сам учився.

Вол. Дорошенко

ЖИТТЯ І ПРАЦЯ ОСТАПА ГРИЦАЯ

(1881—1954)

(1)

Смерть д-р Остапа Грицяя гадала на преса за дуже малими винятками тільки гетельчкими некрологічними смітками, тож дуже добре зробила редакція „Свободи“, ревіним співробітником якої в чотках 1926—1938 був Покійний, помістивши про нього змистову статтю д-р Л. Луцєва.

Д-р Л. Луцєв у коротких словах докладно оповів про життя й діяльність нашого зомитового трудивника на теристому шляху письменника й громадського діяча. Але, розуміється, в одній статті годі вичерпати все те, що можна сказати про небижчика. Д-р Л. Луцєв сказав усе те, що конче треба було сказати. На цьому місці я хотів додати дещо до його портрету, користуючись при цьому зібраними спогадами про Покійного, нічого я знав за життя і з його добродіями.

мені співпрацювати. Розуміється, я не повторюю всіх тих інформацій про життя й діяльність д-ра О. Грицяя, що їх подав д-р Л. Луцєв, тільки їх доповняю тим, про що він не знав. Для зручності ділю свій нарис на три розділи, відповідно до періодів життя Небижчика: 1. До першої світової війни, 2. У Відні (роки 1914—1945), 3. На скитальщині (1945—1954).

1. До 1-ої світової війни

Тепер я вже не можу пригадати, коли саме я познайомився з д-р Остапом Грицяем, — чи ще перед війною, чи вже на еміграції у Відні. Мабути так чи у Львові, де він був сулеститом академічної гімназії.

Обертуючись в літературному середовищі, не трудно було здобитися на письм-

я познайомитися з ним чи то в бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка, де я був за бібліотекарів, чи в редакції „Діла“, де я був мало не щодня в бібліотечних і своїх літературних справах. У великому разі ім'я д-ра Остапа Грицяя було мені добре відоме з його фелетонів у „Ділі“ (оповідання „Візити в ексценції“, 1909 р.) і з „Альманаху“ віденської „Сі-чів“, де появилася його перші лірики (1908).

Так само не могли минути мої уваги, як бібліотекаря й бібліографа, й його нарис в органі прихильного нам д-р Людвика Кульчицького „Жи-цє“, що виходив у Кракові перед 1-ою війною.

Там Покійний помістив, очевидно в польській шаті, свої нарис: „Проблема каварні“, „Проблема війни“ й „Поезія“, які не скотила надрукувати редакція „Діла“, як „задовгі й затяжкі“, хоч за-любчик друкувала його фелетони з приводу жалювливих катастроф корабля „Титанік“ 1912 р., або про зраду полковника австрійського германського штабу Редля тощо.

плати на адресу:
346, Jersey City 3, N. J.

ВІСТІ З КАНАДИ

ПОПРАВЛЯЮТЬ ВОДОПАД
НІАГАРА

Коштом 17 ц. половиною мільйонів доларів Канада з 3-го вересня поправляє водопад Ніягара — це одне з найбільших у світі джерел електричної енергії, підвищуючи поріг, з якого спливають величезні маси води.

Потужний шід води постійно змивав поріг водопадку зі швидкістю приблизно 600 стіп за час останніх 275 років. Урядові чинники побоюються, що безупинна ерозія не лише спричинить серйозні шкоди для краси водопадку, але й може зменшити силу води, яка може генерувати електрику для мільйонів людей у південно-східній частині Канади.

Канада з 3-го співпрацює у заходах для зупинки знижуючого впливу спадлової води. Вони планують збудувати у віддалі однієї милі вище від каскаду греблю (коштом 14,000,000 дол.), щоб запобігти постійній допливу води до генераторів електричної енергії. Щоб зупинити далішню поступову ерозію порогів, збудують бетонні греблі понад ними, які повинні б урегулювати цей страшний спад води.

Ця контрольна припливу води не лише зробить водопад більш привабливим для туристів, але також стабілізує рівень води в басейні Ніягари, забезпечуючи в той спосіб краще використання води для електричної енергії.

„Канадська Сцена“.

СУДОВА ЗАЛІВ В ЧАГАР-НІКУ

В червні ц. р. трапився такий випадок у судні: один онтарійський суд подав до обвинувачення, а не як звичайно бувало, що обвинувачених покликують перед судом. Суддя Марсел Леджер з Кеюскамір віддав позов до суду (найбільш численний районний суд у Канаді) до того, щоб вислухати обвинувачення проти двох прокурорів з Салт-Сіті. Марсел Леджер обвинувачує в тому, що вони заволоділи пошти вогнища в лісі.

Судове засідання відбувалося на тлі затурбованих лісів і обгорілих дерев, а глядачів і свідків було яких 30 пошурих і втомлених протиборствуючих.

Дім спостереження група, що має за завдання запобігти пожежам на полях і в лісах; на загрожені місця сповіщають літальні групи протиборствуючих, що зуміли опанувати вогнище. Зараз за ними поспішала поліція. Вона перевезла слідство і висунула обвинувачення проти двох прокурорів. Тоді прийшов суддя Леджер. Оскільки він не міг продовжити розпиту, але мусів вийти, щоб дати змогу двом обвинуваченим засвідчити правду, а після того розправа буде продовжена.

„Канадська Сцена“.

НАВІЛЬНА НАФТОВА ОКРУГА КАНАДИ

Пембіна, нова нафтова округа в Альберті, що лежить 65 миль на південний захід від Едмонтону, стала найбільшою канадською нафтовою округою, багатою на яких 1,000,000,000 барелів нафтової ропи. Оскільки, що простягається на північ і південь від Пембіни, називають „басейн Альберті“.

Друга з черги велика нафтова округа це нафтова поліс Ред-ватер, де повинно бути приблизно 50,000,000 барелів нафтової ропи.

„Канадська Сцена“.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА, ЩО З ПРИВІДУ ЛІТНІХ ФЕРІЙ МОЯ

лікарська ординація буде закрита на час від 16-го липня до 2. серпня 1954.

Д-р І. МАКАРЕВИЧ

78 Second Avenue, New York

НОВІ ВИДАННЯ КНИЖОК

що їх можна дістати в книгарні „СВОБОДИ“:

1. Поміж берегами — Д. Ярославська — \$2.20

Найцікавіша повість життя емігрантів у Німеччині перед масовим виходом за океан.

2. Буря над Львовом — В. Марська — \$2.20

Хвилююча повість з часів першої окупації Львова більшовиками.

3. Дочка Монтезума — 2 томи, Г. Райдер Гаггард — \$3.00

Надзвичайно цікава повість для юнацтва з часів завоювання Мексики.

4. Зелений Дні — Л. Оленко — \$1.20

Перший і останній налібюграфічний твір юної письменниці, що трагічно загинула в 1945 р.

5. Генерал W — В. Полянчик — \$2.50

СВОБОДА, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Адреса _____

Місто _____

Статус _____

НАВІЛЬНИЙ ВИБІР ТОВАРІВ НА ЛІТО

DUNLEY HAT SHOP

14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY

(от 8 вул. між 2-3 Евсто.)

мас на складі великий вибір нових соломих та імпортованих капелюхів від \$1.94 та більше.

Приймаємо, що у нашому відділі МУЖСЬКОГО ГАЛАНТЕРІЯ першої якості правдиві лляні сорочки з короткими рукавами, знамениті „jaysen“ від \$1.29 вгору.

Всі сорочки гарантовані в пранні. У великому виборі також: дощовики, парасолі, краватки, шкарпетки, паски, купальні одяги і т.п.

Простіше зайти і перекоонатися про високу якість матеріалів та низьку фабричну ціну.

Говоримо по-українськи.

Слухайте наші оголошення по радіо-програми п. Меланка кожної неділі між 7-8 год. рано на каналі 1480, (станція WHOM).

Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятницю і суботу до 10:00.

DUNLEY HAT SHOP

14 SAINT MARK'S PLACE (от 8 вул. Bet. 2-3 Ave.) NEW YORK, N. Y.

У 1953 р. в Альберті урукомлено 884 нафтові джерела, тоді як у 1952 р. в нафтову продукцію включено було 946 таких джерел.

„Канадська Сцена“.

ЗУАДК ШУКАЄ СПОНЗОРІВ

ЗУАДК шукає спонзорів, які зголосилися би підписати ашуранс для переселення до ЗДА на основі нового переселення закону для таких родичів:

Червиль Бронислав (48, адвокат); Харві Ромал (30, шофер — з дружиною і дочкою); Датчен-Олекса (32, кінговод); Комар Степан (31, робітник); Кукурудза Михайло (33, робітник — з жінкою і 4 дітьми); Костюк Дмитро (41, рільник); Максим-чич Кость (48, робітник); з жінкою і 2 синами; Махух Іван (34, робітник — з жінкою і двома дітьми); Пішавна Валентин (42, оператор — з жінкою); Процик Степан (33, економіст — з жінкою і двома дітьми); Рісаків Іван (48, швець); Самаренко Андрій (65, фотограф); Стах Іван (31, робітник); з жінкою і двома дітьми; Швець Олекса (46, слюсар); Соколовський Михайло (36, краєць, з жінкою і трьома дітьми); Слухай Іван (33, робітник, з жінкою і синами).

Особа, американські громадянин, які хотіли б підписати ашуранс для контролю в їхні по-данні родичи, просимо зголоситися до канцелярії ЗУАДК-Комітету на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,

866 N. 7th Street,

Philadelphia 23, Pa.

МУЖЧИННИ, ЖІНКИ

Якщо ви не володієте тим, що не можете витягти вигоди, які вам дає ПРИРОДА, то ви не можете бути щасливими. Це не формула, якою можна довести, що ви не можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Вас повинні спеціально цікавити вістки від тих, що мали найбільш добродієства з українськими формами, знають як ТРИ-Х. Це та формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Якщо ви відчуваєте, що ви не можете скористатися з такою складною, то ви будете раді довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Ваша формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими. Це формула, якою можна довести, що ви можете бути щасливими.

Спорт

ФУТБОЛ ТОРОНТА!

Останні результати футбольних матчів за першостю Н. Ліги. II. Дивізія:

Україна — Трібуз (неск.) 2:4

Україна — Вестінггауз 0:2

Віллі Орлі — Гунгарі 0:2

Трібуз — Олімпія 3:3

Україна — Ст. Ендриус 2:0

Олстар — Вестінггауз 2:0

Гакоаг — Кенедіс 4:0

Італія — Вілі Орлі 3:2

II. Дивізія:

Віллі Орлі — Італія 0:0

Трібуз — Україна 1:0

Трібуз — Олімпія 3:3.

Торонто. — Трібуз мав добрий шанс на перемогу коли він на 5 мін. о кінці 3:2 проти м'ячів Олімпії. Джексон, англійський професіональний стріляв рішучий гол на 3:3. Перша пів-гра скінчилася перемогою 0:0, в якій обидва команди випробували сили і грали врівноважено. Сильні атаки і гради воріт посилалися обоюм змін п'ять. Двоє воріт для протидії добули Олейник, котрий стріляв Трібуза були: Тріскан, Робінсон, Сенчіч по 1 ворітку.

Команда Трібуза після 9 гор добула 8 точок та 25 до 24 воріт.

Богдан Прудяус.

„ЛІВІВ“ — ВІЛЮРИ 0:2 (0:0)

В закінчення весняного сезону українці програли проти другоголосних вілорі. Насправді ж, як не програли ніхто. Після цих змагань за чашу штеути Огайо (чи Клівланду), інші ж виступи відомі в грати в споду — тепер цілий Клівланд має ваканції.

Тільки дорієт УСК „Ліві“, до якого в останньому часі приєдналася група місцевих пластуців, заважає тренувати (тимчасово, що спекотна відлітала). Є всі дані, що з цією командою через деякий час може бути хліб... о!о

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клуб Поступовий, від 70, повідомляє місцевих, що місячні збори відбулися в середу 14 липня в У. Н. Домі при Філі вул., о год. 7:30 вечері. Кожний член повинен прийти на збори і заплатити свою вкладку. Буде роздана хліб і денегів. Довгоочікувані хліб не затримав добу по кількості місця і на цих зборах вирішувати свої складки, наскільки будуть сусуповані. — Загряд: П. Костик, предс.; Ів. Патуляк, кас.; В. Кушнір, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. — Т-во Запорозька Січ, від 355, подає до відома, що місячні збори відбулися 18 липня в залі де знаходилося о год. 1:30 попол. Буде звіт з діяльності за півріччя і інші справи до вирішення. Пригласити, що наші збори відбуваються в третю неділю по першій зарп. по Св. Вовей, а піврічні річні пополудні. Секр. напосинає всіх членів, що вкладали треба виплатити тільки на зборах. — І. Якім, предс.; М. Ганківський, кас.; П. Занько, секр.

АСТОРІЯ, Л. АН. — Місячні збори Вр. св. о. Ніколая, від 6, відбулися в суботу, 17 липня, о год. 7:30 веч., в залі У. Н. Домі. Гор. Клубу 25-06 — 31 Ст. Просимо всіх своїх членів прийти на збори, бо в важній справі до рішення. Члени які ще не отримали свою дивиденду треба віддати на зборах кінцево. Хто з членів не має білету на північ просимо забрати на зборах. Контр. комісії дасть північний звіт. Просити всіх українців, які ще не є членами УНСОУ, прийти і заплатити себе і своїх дітей до УНСОУ. М. Ливинський, предс.; Г. Василік, кас.; П. Барич, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Вр. св. І. Хрестителя, від 270, відбулися в